

tom 4, izdanje 1
winter 2006

Glas

Zena sa Kosova

Sadržaj

- 2 Civilno društvo zali zbog smrti Predsednika Rugove
- 2 Preminula je Feride Dërvi-shi, aktivistkinja zena
- 2 Zapisnik sa sastanka održanog u februaru
- 3 Fahri Bućinca - veteran obrazovanja zena
- 3 Kodeks Ponašanja (nastavak sa strane 1)
- 3 Zapisnik sa godišnjeg sastanka
- 4 Kvinna till Kvinna se Zalaze za RSBUN 1325
- 4 Vesti Ukratko

Obaveštenja

Zene demonstriraju za uključenje u pregovore o konacnom statusu Kosova...
.....**Nacionalno Pozorište, Priština, 8 mart, 12:00 h**

MKZ dvomesečni sastanak...
.....**ATRC, 11:00, 3 April**

Konferencija o Rezoluciji 1325
.....**Priština, Mart/April**

RRJETI I GRUPEVE TË
GRAVE TË KOSOVËS

KOSOVA WOMENS
NETWORK

www.womensnetwork.org

MKZ izradjuje strategiju za 2006 godinu

Na godišnjem sastanku održanom u decembru ucesnici su se podelili u radne grupe na kojima su diskutovali o strateškom planu MKZ-a za 2006 godinu. Tri radne grupe su razmatrale osnazivanje mreže, politicko osposobljavanje zena i zastupanja prava zena. Grupe su dale sledece preporuke:

1. Preporuke za osnazivanje mreže

o Predocavanje više informacija o aktivnostima organizacija članica MKZ-a uključujući i informacije sadržane na MKZ web stranici.

o Organizovanje odlaska na teren za članove MKZ-a kako bi prikupili informacije o svakom članu.

o Razmena informacija u toku ovakvih poseta terenu.

o Organizacija "Jedan svet" ponudila je svoju pomoc članica-

ma MKZ-a dostavljajući matrikse za promovisanje organizacija, obuke iz oblasti tehnologije i obuke za pripremu materijala o odnosima sa javnošću.

o Tesna saradnja sa medijima, posebno sa lokalnim radio stanicama koje bi dopirale do veceg broja zena.

o Tesna saradnja sa opštinskim sluzbenicima za ravnopravnost polova.

o Saradnja sa mrezom zena u regionu

2. Politicko osposobljavanje zena

o Oformiti radnu grupu u okviru MKZ-a koja bi se bavila ovim pitanjem.

o Ponovo aktivirati 30 opštinskih grupa za zastupanje zena. o Članovi MKZ-a podizu svest o izbornom sistemu.

o Izrada i distribucija prirucnika zenskim glasacima.

o Povecati komunikaciju izmedju zena politicarki i glasaca, ne samo tokom izbornih kampanja vec 1) podizuci svest zena politicarki o RSBUN 1325 i 2) radeci sa zenama glasacima.

o Radna grupa MKZ treba da se sastane sa Vladom, UN-om i kontakt grupom.

o Organizovanje regionalne konferencije u prolece 2006 godine i medjunarodne konferencije u jesen 2006 godine koje se odnose na RSBUN 1325.

3. Zastupanje prava zena

o Zastupanje u vezi zakona o prekidu trudnoce cija je izrada u toku, i to 1) kontaktiranjem radne grupe koja radi na izradi zakona, do 5-og ili 6- og decembra, 2) slanjem nacрта zakona Normi za pravne komentare i 3) organizovanjem diskusije za okruglim stolom na ovu temu na kojoj ce razliciti strucnjaci, predstavnici civilnog društva i Kabineta Premijera biti pozvani.

o Organizovanje kampanje o raku dojke i to 1) zalaganjem kod Vlade da obezbedi zenama besplatan godišnji pregled dojki, 2) osiguravanjem da sve kosovske opštine imaju adekvatnu opremu (trenutno svi pacijenti se upucuju u Prištinu), i 3) podizanje svesti kod zena o njihovom zdravlju sa naglaskom na rak dojki.

o Organizovanje kampanje o trgovini zena i dece koja uključuje 1) podizanje svesti kod srednjoškolaca, 2) u medijima, 3) organizovanjem okruglih stolova, i 4) tesnom saradnjom sa Vladinim institucijama, posebno sa sudovima, policijom i KFOR-om.

Članovi MKZ-a rade na strategiji za 2006 godinu u restoranu Hani i dy Roberteve tokom godišnjeg sastanka sa članovima u decembru.

MKZ radi na Kodeks Ponašanja

MKZ je ulozila napore za izradu pravila ponašanja pod nazivom Kodeks o etici i odgovornosti za članove MKZ-a, u februaru. Nakon usvajanja Kodeksa na Odboru MKZ-a, Kodeks ce biti distribuisan članicama koje ce se

dobrovoljno sloziti da ce se pridrzavati Kodeksa o clanstvu u MKZ. Clanice ce biti podvrgnute procesu proveravanja kako bi se osiguralo da nastave sa pridrzavanjem Kodeksa.

Šta je Kodeks Ponašanja?

Kodeks ponašanja je sporazum sa grupom organizacija u kojem se one kao NVO-i slazu da su odgovorne za odredjeni niz vrednosti.

nastavi na strani 3

Zapisnik sa sastanka održanog u februaru

Sastanak je počeo sa minutom ćutanja u znak odavanja pošte preminulom Predsedniku Rugovi i Pročitano je pismo koje je uputilo civilno društvo.

Odbor MKZ-a je razmotrio preporuke članica o radu MKZ-a u 2005 i 2006 godini. o Članovi MKZ-a su oformili dve radne grupe za strateško planiranje u 2006 godini (pogledajte stranu 1).

o MKZ piše Kodeks ponašanja namenjen svojim članovima (strana 1).

o PVPT je donirala kondome organizacijama koje se bave pitanjima prerane trudnoce i planiranja porodice.

o Policija UNMIK-a je objavila saradnju izmedju MKZ-a, Kosovske Policijske Sluzbe (KPS), KFOR-a i UNIFEM-a u vezi primene Rezolucije 1325.

o Kancelarija Premijera za ravnopravnost polova je pozdravila saradnju sa NVO-ima.

o Centar za dobrostanje žena je trazio pomoc od MKZ-a da se zauzme kod Vlade da Vlada preuzme više odgovornosti za pružanje pomoci skloništima. Od sastanka izmedju upravnika skloništa i Ministra za rad i socijalno staranje, održanog u julu 2005 godine ništa nije uradjeno.

o NVO Violete trazi donacije za novi kompjuter.

o IREX - Program civilnog društva je objavio otvoreno nadmetanje za medije koji bi promovisali ravnopravnost polova (www.irex-kosova.org). Takođe, Fondacija za demokratske inicijative (FDI) je objavila drugi krug grantova u martu (www.fdi-kosova.org).

o Srpska organizacija žena pod nazivom "Lepša Budućnost" je predocila aktivnosti organizacije.

o Posle sastanka, ucesnici su odali poštu preminulom Predsedniku Rugovi. RTV 21 je prenosio događaj na ves-tima u udarno vreme.

Civilno društvo zali zbog smrti Predsednika Rugove

Pripadnici civilnog društva su poslali sledece pismo kao izjavu sauešca porodici bivšeg Predsednika Rugove i Predsedništvu. Pismo je takodje bilo pročitano narodu Kosova preko RTV 21.

Pripadnici kosovskog civilnog društva su se okupili kako bi izrazili zalost zbog smrti Predsednika Kosova dr. Ibrahima Rugove, izrazavajući duboko sauešce porodici Rugove, Predsedništvu i narodu Kosova.

Preminuli Predsednik nas je ostavio u najvaznijem momentu kada se postavlja temelj za nezavisno Kosovo, njegove zelje na koju svi nestrpljivo cekamo, zelje koja podrazumeva formalno priznavanje suvereniteta Kosova, Kosovo koje je sveobuhvatno i gostoprimitivo društvo za sve.

Put civilnog društva ka stvaranju demokratskog društva, nezavisnog i suverenog Kosova ostaje nepromenjen, kao što je i bio od pocetka devedesetih godina.

Mi, kao predstavnici civilnog društva trazimo od politickih frakcija da ostanu ujedinjeni i ostvare zajedno san vizionara i misionara koji je posvetio ceo svoj zivot stvaranju nezavisne, demokratske i suverene drzave Kosova.

*Mreza Kosovskih žena
Lobi kosovskih žena
KIPRED*

Članovi MKZ-a odaju poštu Predsedniku Rugovi na njegovom grobu u Prištini, nakon dvomesecnog sastanka održanog 6 februara.

*Centar za obuku u zastupanju i pružanje resursa
Partneri Kosova - Centar za rešavanje konflikta
Fondacija za demokratske inicijative*

In Memoriam

Preminula je Feride Dërvishi, aktivistkinja žena

7 janura Feride Dërvishi je odjednom preminula u Sjedinjenim drzavama. Njena neočekivana smrt u 38 godini je bila veliki gubitak za narod Kosova, za njeno medicinsko društvo i pacijente koje je ona mnogo volela i poštovala.

Ona je bila jedna od retkih žena Albanski oligofrenolog koja je celim svojim bicem bila posvecena profesiji koja je bila humana.

Feride je takodje bila aktivna u aktivnostima žena sa Kosova, u emancipaciji i pravima koji nisu bili koherentni sa vremenom, društvom i opsegom razvoja u kojem su ziveli. Rat od 1998 do 1999 godine je zatekao na radnom mestu, radeci primarno sa interno raseljenim licima iz regiona Drenice (gde je rodjena), kao i iz Mitrovice, Vucitrna i ostalih regiona. Ona se uvek smešila, bila je voljna i posvećena da pomogne ranama prouzrokovanim ratom, rasejanjem, traumom, stresom i ostalim

Feride Dërvishi (1967 - 2006) je bila humanista i žena aktivistkinja koja je dirnula mnoge ljude u toku svog zivota.

pojavama povezanim sa situacijom. Zajedno sa aktivistima iz udruženja "Motrat Qiriazhi", nastavila je svoju misiju sa ublazavanjem bola koje su osetili ljudi koji su nasilno raseljeni sa Kosova. Ko bi bolje razumeo situaciju od nje? Ona je stalno bila pored bolesnih ljudi, gladnih i onih koji su bili izloženi stresu jer su morali da napuste svoje domove, njihov krov je bio pod otvorenim nebom a hladna prolećna zemlja njihov krevet.

Ona je znala kako da ih uteši i smiri cak i u najozbiljnijim slučajevima, kada su ljudi izgubili svoje blize članove porodice, roditelje ili decu, bracu ili sestre, svoje voljene. Feride je saradjevala sa mnogim humanitarnim organizacijama, uključujući UNICEF, Save the Children, SOROS, Motrat Qiriazhi, OXFAM i dobrotvornim katolickim organizacijama iz Sjedinjenih americkih drzava.

Pocivaj u miru Feride Dërvishi.

Fahri Bućinca - veteran obrazovanja žena

1993 godine u pratnji svoje žene Naxhije i grupe ostalih posvećenih nastavnika Fahri Bućinca je oformio udruženje veterana za obrazovanje sa ciljem utvrđivanja i pružanja podrške devojkama iz regiona Vucitrne koje nisu završile školu pri nastavku svog obrazovanja. U toku 1990-ih, srpski režim je zatvorio većinu škola u kojima se nastava odvijala na albanskom jeziku, sprecavajući albanske nastavnike i učenike da udju u školu. Kako su se mogućnosti za obrazovanje pogoršavale, nastavnici su se mobilizovali organizujući obrazovanje u privatnim kućama i ostalim prostorijama. Mnogi roditelji u selima su bili zbunjeni situacijom, nisu imali poverenja u ovo neformalno obrazovanje i nisu dozvolili svojim ćerkama da pohađaju nastavu. Novi talas neobrazovane omladine je bio stvoren.

"Iako sam poznao stanovništvo regiona prilično dobro, trebalo nam je mnogo sati i dana da ubedimo roditelje da dozvole svojoj deci oba pola, posebno devojkama, da pohađaju školu," rekao je profesor Bućinca. "Trebali smo da objasnimo roditeljima da nedostatak obrazovanja kod dece posebno kod devojčica, ne samo da ide na njihovu štetu, već i na štetu budućnosti nacije." Bućinca je rekao da njima nije bilo lako, kao starim nastavnicima, da šetaju i putuju oko pokušavajući da ubede ljude.

Medjutim, njihovo verovanje u budućnost im je dalo motivaciju da nastave. "Prozor budućnosti je kroz obrazovanje naše dece", rekao bi. Polako, mnoge devojci-

Više od 13 godina je Fahri Bućinca posvetio svoj život obrazovanju dece, posebno devojčica.

ce su se vratile i nastavile da pohađaju školu. Uz stipendije koje su donirali lokalni donatori nastavile su sa visokim obrazovanjem. Znacajni broj njih je diplomirao i krajnje su zahvalni ovoj obezbedjenoj pomoci.

Ovo je bio plod neumornog rada i napora u ime profesora Bućinca, Naxhije Bućinca, Fakte Kusari i ostalih nastavnika koji nisu štedeli svoje godine, zdravlje i vreme obezbeđujući muškarcima i ženama bolji pristup obrazovanju.

Srednje škole u Vucitrnu su proglasile profesora Bućincu i Naxhije Bućincu "pocasnim roditeljima", kao bratnog para koji nikada nije prestajao da radi na obrazovanju različitih generacija i emancipovanju generacije koje će ubuduće služiti Kosovu.

Kroz njegov rad za proteklih 12 godina, profesor Bućinca je pokazao svoje zalaganje za jednakost između žena i muškaraca. On veruje da porodica funkcioniše na zdrav način kada zene preuzmu mesto koje zaslužuju u porodici kao i u društvu. Par Bućinca je obrazovao svoju decu, Xheraldinu i Genca, na osnovu njihovog sopstvenog života. Nastavljaju da podizu svoju unucad na isti način, u duhu ljubavi, razumevanja i jednakosti. Albanska poslovica kaže "gubitak je samo kada okreneš ledja realnosti".

Profesor Bućinca je odlucio da ne okrene ledja stalnoj borbi da bi devojčice imale bolje obrazovanje i njihovo mesto kao i njima jednaki u društvu.

Kodeks Ponašanja (nastavak sa strane 1)

Kodeks MKZ-a o etici i odgovornosti je dokument o nacelima i standardima koji podržavaju poboljšanje stručnosti njenih članica i delotvornosti kao organizacija koje rade za dobrobit javnosti. On takodje propisuje koordinisani pristup i delovanje u smislu ravnopravnosti polova i prava žena na Kosovu.

Zašto je potrebno imati Kodeks o Etici i Odgovornosti?
Iako mnoge NVO sa Kosova na-

porno rade kako bi bile u službi svojih zajednica, nekoliko NVO-a su dale celom nevladinom sektoru ("civilnom društvu") loše ime zato što su zloupotrebile novac ili bile "vodjene od strane donatora" u svojim programima. Da bi njihov rad bio uspešan, članicama MKZ-a je potrebna podrška javnosti. One takodje zavise od različitih pojedinaca, fondacija i donatorskih organizacija koje pružaju moralnu, tehnicku i finansijsku podršku. Stoga, član-

ice MKZ-a moraju da održe poverljiv i transparentan odnos sa javnošću kao i sa njihovim podržavaocima. U svrhu jačanja javne podrške i poverenja, članice MKZ-a su izradile MKZ Kodeks o etici i odgovornosti i slozile se da se pridržavaju istog. Ovo ce da pokazu njihovim partnerima, gradjanima i donatorima da se i same pridržavaju etickih nacela, da su odgovorne i da služe javnosti.

Zapisnik sa godišnjeg sastanka

MKZ je održala svoj godišnji sastanak na kome je učestvovalo više od 95 ljudi, uključujući članove mreže, osoblje, partnere i podržavaoce. Na sastanku, MKZ je predocila svoj rad u 2005 godini i troje članova je primilo nagradu od MKZ-a. Učesnici su diskutovali o strategiji za 2006 godinu, izabrali dva nova člana Odbora i procenili rad MKZ-a u protekloj godini.

Izveštaj o aktivnostima u 2005

Mreža ima sada 81 član, što čini MKZ najvećom mrežom na Kosovu i u regionu. U 2005 godini MKZ je ispunila svoju misiju nastavljajući sa izgradnjom kapaciteta MKZ-a; učestvovanjem na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sastancima; saradjujuci sa Vladom i zalaganjem kod Vlade; i tesno saradjujuci sa međunarodnim organizacijama i donatorima na organizovanju različitih kampanja.

O specifičnim aktivnostima MKZ-a molimo vas pogledajte web stranicu: <http://www.womensnetwork.org/KWN%20Reports/rreports.htm>.

Izrada strategije za 2006

Učesnici su se podelili u radne grupe da bi diskutovali o planovima MKZ-a za 2006. godinu. Molimo Vas pogledajte strategiju za 2006 godinu na strani 1.

Izbor Članova Odbora
MKZ članovi i partneri su izabrali dva nova člana Odbora MKZ-a: aktivistkinju za ženska prava Martu Preklapaj iz Prizrena i Besima Kajtazija iz pravne kancelarije Ministarstva javnih službi.

Da bi ste pogledali ceo zapisnik sa sastanka, molimo Vas posetite internet stranicu www.womensnetwork.org.

Mreza Kosovskih Zena

www.womensnetwork.org

info@womensnetwork.org

Hajdar Dushi C-2, II/8

Priština, Kosova

Staf Mreze**Igballe Rogova**

Direktor

igo@womensnetwork.org

Besa Shehu

Menazer za Finansije

info@womensnetwork.org

Nexhmije Fetahu

Menazer Programa

info@womensnetwork.org

Alba Loxha

Asistent Informacije

info@womensnetwork.org

Clanovi Odbora

Naxhije Bućinca

Delina Fico

Besim Kajtazi

Marta Prekpalaj

Vjosa Dobruna

Belgjyzare Muharremi

Behar Selimi

"Glas Zena sa Kosova" je napisala i osmislila Alba Loxha, uz pomoc Nicole Farnsworth

www.womensnetwork.org

Kvinna till Kvinna se Zalaze za RSBUN 1325

Štokholm, Švedska, 16. januara 2006. godine

Za: Specijalnog izaslanika UN-a za buduci proces statusa Kosova, g.din Marti Ahtisari

dostaviti: Savetu bezbednosti UN-a, Generalnom sekretaru UN-a Kofi Ananu, SPGS-u UN-a za Kosovo Soren Jessen-Petersenu, Švedskoj Ministarski spoljnih poslova

Poštovani g.dine Marti Ahtisari,

Kvinna till Kvinna Fondacija pozdravlja vaše komentare u saopštenju za štampu datom 23 novembra kada ste rekli da cete pozdraviti "vece ucešce zena u procesu" buduceg statusa Kosova. Takodje, pozdravljamo poruku koju je dala vaša kancelarija iz Beca da ce biti uravnotezena zastupljenost polova u kancelariji, ukljucujuci i na visokim pozicijama i da ce se kancelarija postarati da lideri zena i organizacije zena na Kosovu budu konsultovani u toku procesa o statusu. Do sada medjunarodna zajednica nije uspjela da ispuni svoje obaveze na Kosovu koje su iznete u Rezoluciji Saveta bezbednosti UN-a br. 1325: da poveca broj zena na svim nivoima donošenja odluke u svojim organizacijama i da ukljuci zene koje su deo lokalnog stanovništva u mirovne procese. Zene su iskljucene sa svih pozicija na visokom nivou u okviru UNMIK-a, KFOR-a, OEBS-a i PIS-a i zene u regionima su cesto bile iskljucene iz vaznih procesa i postoje veliki propusti u sprovođenju politike i zakona koji treba da štite ljudska prava zena. Jedan primer je proces standarda. Cak iako postoje indikatori o ravnopravnosti polova u svakom standardu to nije vodilo nikakvim pravim promenama za zene i devojke.

Na osnovu našeg iskustva krajnje smo zabrinuti da medjunarodna zajednica još jednom neće ispoštovati prava zena da u potpunosti ucestvuju. Ima nekoliko cinjenica koje povecavaju našu zabrinutost. Nema zena u kosovskoj delegaciji a ima samo jedne zene u srpskoj delegaciji. Muškarci dominiraju ostalim formalnim rukovodecim pozicijama u društvu. Ovo preti da proces bude nepravedan, ranjiv i nedemokratski. Štaviše, medjunarodna zajednica, posebno Sjedinjene drzave, EU i NATO do sada nisu uspjeli da imenuju zenu u ni jednoj od cetiri kancelarija za vezu koje su povezane sa vašom kancelarijom. Rusija treba da objavi ime njenog sluzbenika. Specijalni izaslanik g.din Kai Eide je rekao da je procena situacije na Kosovu pocetna tacka za pregovore o statusu. Medjutim, njegov izveštaj se ne osvrce na komponentu polova i ne odrazava specifičnu situaciju i izazove sa kojima se suocavaju zene i deca i stoga nije uspeo da opiše istinutu situaciju na Kosovu koja danas prevladjuje.

Ovo je opasno za pregovore o statusu jer to povecava rizik za donošenje pogrešnih zaključaka i loše obaveštenih odluka i prioriteta. Situacija zena, širom etnickih i verskih linija, je veoma ozbiljna. Jake i duboke patrijahalne strukture, povecane naredbom medjunarodne zajednice, stvaraju klimu koja podriva status zena, bezbednosti i ucešca. Nasilje muškaraca nad zenama je široko rasprostranjeno, posebno unutar porodice, a Vlada vrlo malo pruza podršku zenama koje se usude da izazovu norme i stigme i prijave zlostavljanje. Vaš zamenik, Albert Rohan je naglasio da Kontakt grupa poziva sve strane da odbiju bilo kakav vid nasilja. Ovo mora takodje da ukljuci najrasprostranjenije nasilje od svih nasilja, a to je nasilje nad zenama. Isto tako, vazno je osposobiti zene kako bi stali na kraj siromaštvu. Ako se zene i njihova prava marginalizuju nikada neće biti pravednog mira i prave bezbednosti.

U vodećim principima za buduci status Kosova Kontakt grupa kaze da "Rešenje kosovskog pitanja treba da bude u potpunosti u saglasnosti sa medjunarodnim standardima ljudskih prava, demokratije i medjunarodnog prava i treba da doprinese regionalnoj bezbednosti." Da bi ovo bilo ostvareno, zahtevamo od Vas da: osigurate uravnotezenost zastupljenosti polova na svim nivoima, u vašoj kancelariji u Becu; da osigurate da zene i organizacije zena u regionu u potpunosti i ravnopravno ucestvuju u pregovore o statusu; da osigurate da položaj zena i njihova pravedna i jednaka uloga u mirovnim i demokratskim procesima bude vidljiva različitim akterima uključenim u pregovore o statusu; da osigurate da svi akteri ukljucuju u primenu standarda poštuju svoje obaveze prema RSBUN 1325 i da uzmu u obzir položaj zena i devojaka i da ojacaju ljudska prava zena. One imaju ključnu ulogu u budućnosti Kosova i u celom regionu. Njihovo ucešce je preduslov za demokratiju. Iskljuciti ih, to bi bio veliki gubitak za sve na Kosovu i u Srbiji.

Ocekujemo da nam se javite u vezi ovih pitanja.

S poštovanjem, Kerstin Grebäck, Generalni sekretar Fondacije Kvinna till Kvinna

Vesti Ukratko

Svake godine, studenti koji pohađaju postdiplomske studije iz Evropskog Inter-Univerzitetskog Centra za ljudska prava i demokratizaciju, sa sedištem u Veneciji, u Italiji, saradjuju sa studentima Prištinskog Univerziteta kako bi posetili kosovske institucije i Mrezu Kosovskih Zena (MKZ). 14 januara su se sastali sa predstavnicima MKZ u Humanitarnom informativnom Centru gde su diskutovali o sadašnjoj političkoj situaciji na Kosovu i o statusu zena na Kosovu.

o U decembru, USAID je pozvao sve koji su ucestvovali u njihovom programu za obuku ucesnika (PTP) u 2005 godini da prime nagrade. Oni koji su primili nagrade ukljucuju predstavnike Vlade i civilnog društva. Predstavnici MKZ-a koji su ucestvovali u obu-

ci "Jacanje kapaciteta MKZ-a za zastupanje" PTP program je takodje primio nagrade.

Premijer Minister Bajram Kosumi, Šef Misije Sjedinjenih drzava Phillip Goldberg i Direktor USAID-a Ken Yamashita su cestitali predstavnicima MKZ-a.